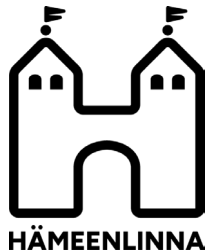

Luontoa lähellä

Kysely Hämeenlinnan luonnon monimuotoisuuden edistämisestä

Yhteenvedo kyselyn tuloksista
kaupungin LUMO-ohjelman
valmistelua varten

Hilja Kurkinen
Hanna Tuominen

Sisällysluettelo

1. Käsitteistö
2. LUMO-kyselyn tausta ja tavoitteet
3. Tiivistelmä tuloksista
4. Tulokset
5. Yhteenveto ja johtopäätökset
6. Kyselyn kysymykset

1. Käsitteistö

Avohakkuu = metsänkäsittelymenetelmä, jossa hakkuualueelta kaadetaan lähes kaikki puut

Ennallistaminen = toimenpide, jolla tähdätään ihmisen muokkaaman ympäristön palauttamista takaisin luonnontilaan tai mahdollisimman lähelle sitä.

Hulevesi = rakennetuilta alueilta poisjohdettava sade- ja sulamisvesi

Jatkuva kasvatus = metsänkäsittelymenetelmä, jossa metsä pysyy jatkuvasti peitteisenä (vrt. avohakkuu)

Luonnon monimuotoisuus = elollisen luonnon monimuotoisuutta, sisältäen ekosysteemien ja lajien monimuotoisuuden sekä lajien sisäisen perinnöllisen vaihtelun

Luontokato = luonnon monimuotoisuuden heikentyminen

Luontopohjainen ratkaisu = luonnon omien prosessien hyödyntäminen yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisussa, kuten hulevesien hallinnassa

Luontotyyppi = alue, jolla on tietynlaiset ympäristöolot tai luonteenomainen eliöstö

Viherverkosto = kaupungin eri viheralueet ja niitä yhdistävät viheryhteydet (ekologiset yhteydet)

Vihreä siirtymä = muutos kohti ekologisesti kestävämpää yhteiskuntaa, eritoten fossiilisista polttoaineista luopumista

2. LUMO-kyselyn tausta ja tavoitteet

LUMO-kyselyn tausta ja tavoitteet

- Hämeenlinnan kaupunki valmistelee luonnon monimuotoisuusohjelmaa (LUMO-ohjelma) vuosille 2025-2035. LUMO-ohjelman tarkoituksena on kehittää kaupungin toimintatapoja ekologisesti kestävämmiksi.
- Osana ohjelman valmistelua toteutettiin asukkaille ja sidosryhmille suunnattu kysely luonnon monimuotoisuudesta ja sen lisäämisestä Hämeenlinnassa.
- Kyselyn tuloksia hyödynnetään LUMO-ohjelman toimenpiteiden valmistelussa.
- Kyselyn tavoitteina oli:
 - Varmistaa hämeenlinnalaisten näkemysten huomiointi LUMO-ohjelman valmistelussa
 - Kerätä asukkaiden ja sidosryhmien näkemyksiä siitä, mikä heille on luontoarvojen vaalimisessa tärkeää, ja miten Hämeenlinna voisi omilla toimillaan lisätä luonnon monimuotoisuutta omistamillaan mailla
 - Kartoittaa Hämeenlinnassa sijaitsevia, luonnon monimuotoisuuden kannalta merkityksellisiä kohteita
 - Selvittää Hämeenlinnassa sijaitsevia kohteita, joissa kaupungin toimet heikentävät luonnon monimuotoisuutta
 - Kehittää kaupungin viestintää ja tiedotusta luonnon monimuotoisuudesta

LUMO-kyselyn tausta ja tavoitteet

- Avoin Webropol-kysely toteutettiin verkossa 12-26.11.2024
- Kyselyyn vastasi 438 henkilöä
- Kyselyyn pääsi vastaamaan kaupungin verkkosivuilla
- Kyselystä tiedotettiin laajasti kaupungin eri viestintäkanavissa ja siitä ilmoitettiin sähköpostitse paikallisille sidosryhmille. Myös Hämeen ammattikorkeakoulun Kestävä kehitys -koulutusalan opiskelijoita osallistettiin kyselyyn vastaamiseen. Lisäksi kyselystä uutisoitiin eri paikallismedioissa.
- Kyselyn suunnittelussa hyödynnettiin Ympäristöministeriön luontobarometriä (2022), Tampereen LUMO-ohjelman kyselyn tuloksia (2021) sekä Helsingin kyselyä luonnon monimuotoisuudesta (2018)

3. Tiivistelmä tuloksista

*"Myös positiivinen tieto kiinnostaa!
HML kaupunki voisi tehdä joskus
päivityksiä, miten luontoarvoja koskevat
suunnitelmat ja toimet ovat kantaneet
hedelmää. Sellaista olisi kannustavaa
lukea :)"*

Kyselyssä kartoitettiin Hämeenlinnan kaupungin asukkaiden näkemyksiä luonnon monimuotoisuuden haasteista ja sen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä.

Vastauksissa nousivat esiin niin paikalliset huolenaiheet kuin yleiset kehitysehdotukset luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

Tiivistelmä tuloksista

- Vastaajien mielestä Hämeenlinnan kaupungin tulisi erityisesti kiinnittää huomioita ilmastonmuutoksen, luontokadon sekä elinympäristöjen pirstoutumisen vaikutuksiin luonnon monimuotoisuutta uhkaavina tekijöinä
- Vastaajat ehdottivat luonnon monimuotoisuutta suojelevina ja lisäävinä toimenpiteinä etupäässä luontotyyppien suojelua, viheralueiden määrän lisäämistä sekä viheralan käytäntöjen kehittämistä, kuten niitytyksen lisäämistä
- Paikkakohtaisesti vastauksissa korostui huoli avohakatuista metsistä, Isosaaren tuulivoimalan rakentamisesta, Evon maankäyttösuunnitelmista sekä vieraslajikohteista eri puolilla kaupunkia
- Lisäksi Ahvenisto, Aulanko, Evo ja Hattelmalanharju korostuivat kysyttäessä Hämeenlinnan merkittävistä kohteista luonnon monimuotoisuuden kannalta
- Viestinnän osalta painottui toimenpiteiden merkitys:
Miten luonnon monimuotoisuutta voi aktiivisesti lisätä niin asukkaan kuin kaupungin näkökulmasta?

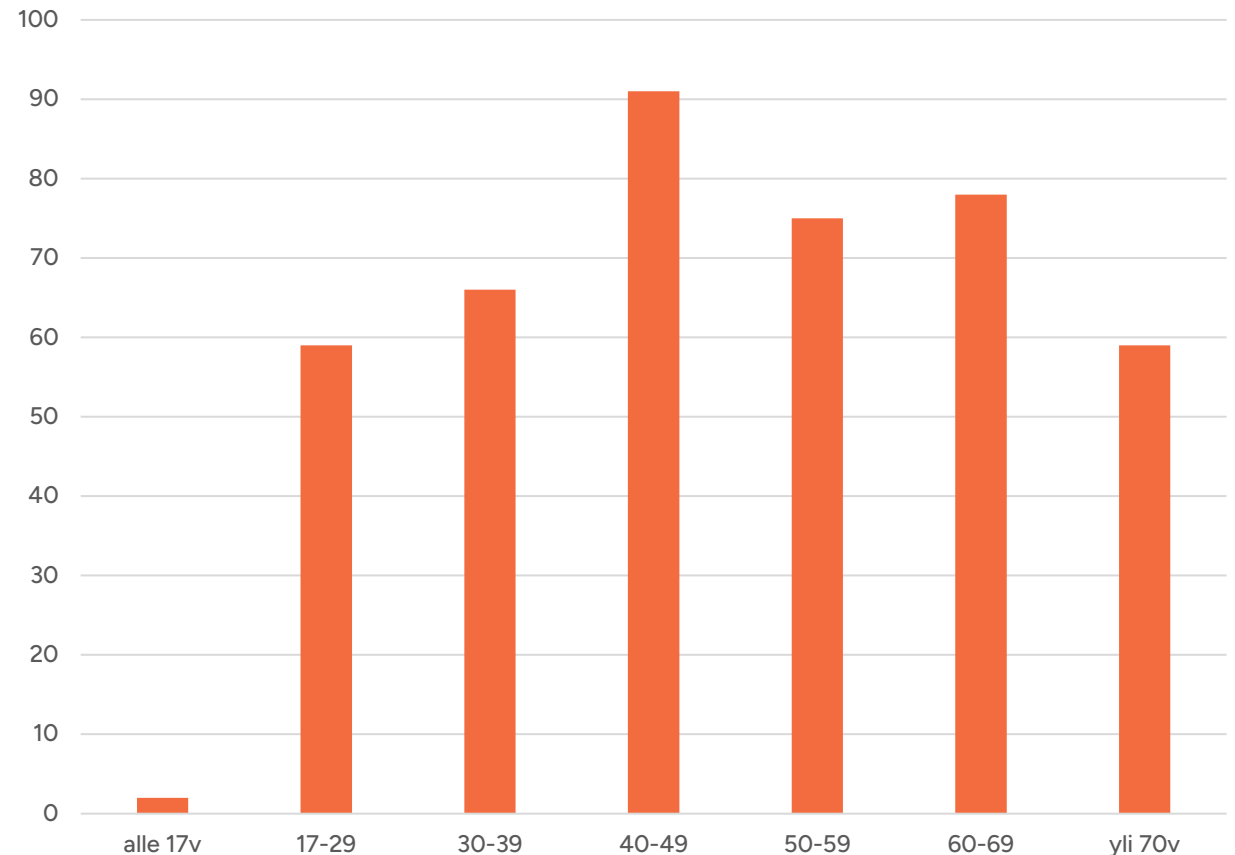
4. Tulokset

Vastaajien taustatiedot: Ikä

Kyselyyn osallistui monipuolisesti vastaajia eri ikäryhmistä.

Eniten vastauksia saatiin 40–49-vuotiaiden ikäryhmästä.

Toiseksi suurin vastaajaryhmä oli 60–69-vuotiaat.

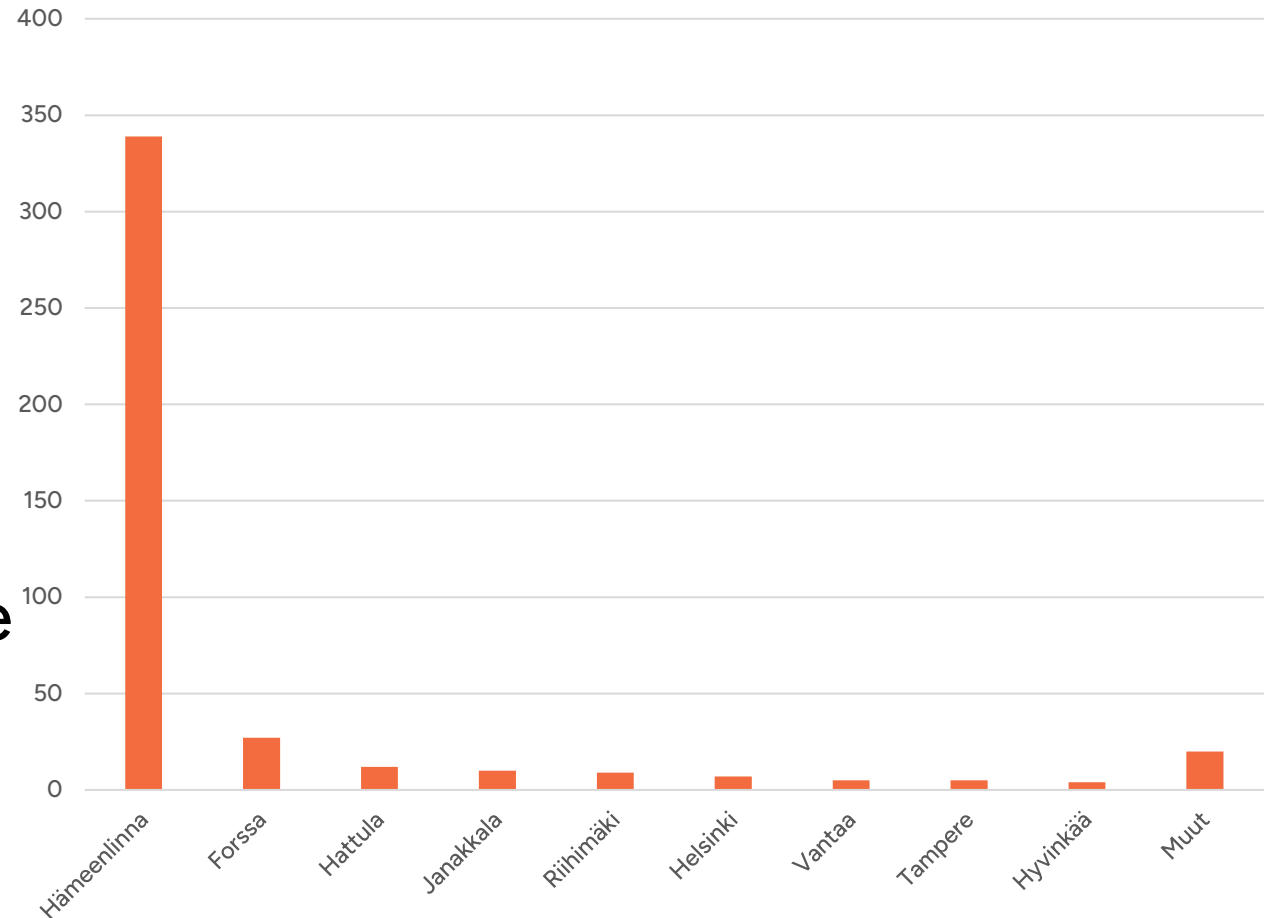

Vastaajien taustatiedot: Asuinpaikka

Suurin osa vastaajista (339) ilmoitti asuinpaikakseen Hämeenlinnan.

Vastauksia saatiin runsaasti myös muilta paikkakunnilta, eritoten Forssasta, Hattulasta ja Janakkalasta.

Paikkakunnat, jotka mainittiin alle viisi kertaa, yhdistettiin Muut-kategoriaksi.

Mitkä ovat mielestäsi suurimmat uhat luonnon monimuotoisuudelle?

Kysymykseen sai vastata valitsemalla kolme keskeisintä uhkaa luonnon monimuotoisuudelle. Yksittäisiä vastauksia annettiin yhteensä 1279 kappaletta.

Ilmastonmuutoksen, luontokadon sekä luonnonympäristöjen häviäminen ja pirstoutuminen koettiin uhkaavan luonnon monimuotoisuutta eniten

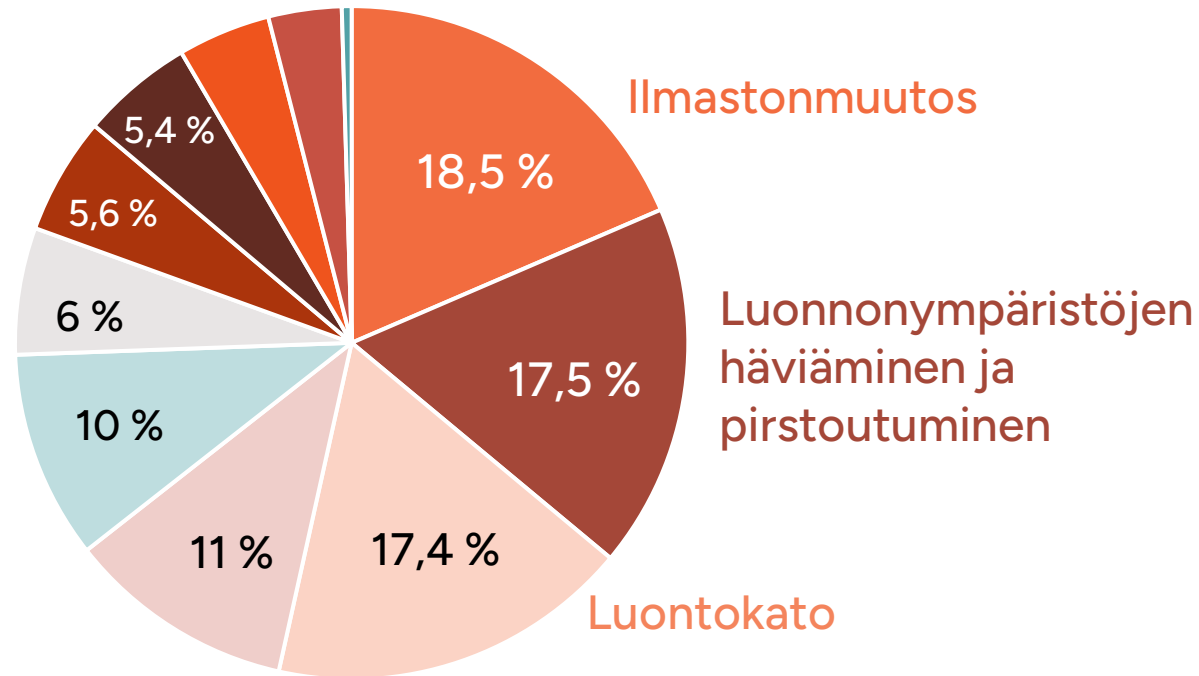
Myös metsäluonnon köyhtyminen sekä vesien laadun heikkeneminen huolestuttaa kyselyyn vastanneita

Vähiten merkittäviksi uhkiksi koettiin roskaantuminen, linnuston väheneminen sekä kalakantojen muutokset

Mitkä ovat mielestäsi suurimmat uhat luonnon monimuotoisuudelle?

n = 1279

Ilmastomuutos

Luontokato

Vesien laadun heikkeneminen

Lähimetsien häviäminen

Roskaantuminen

Kalakantojen muutokset

Luonnonympäristöjen häviäminen ja pirstoutuminen

Metsäluonnon köyhtyminen

Vieraslajit

Mikromuovit

Linnuston väheneminen

Kuinka tärkeänä pidät seuraavia toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden suojelun ja lisäämisen näkökulmasta?

Vastauksia kirjattiin yhteensä 436 kappaletta.

Kysymykseen sai vastata arvioimalla etukäteen listattujen, luonnon monimuotoisuuden lisäämisen toimenpiteiden tärkeyttä asteikolla 1-5 (1 = täysin merkityksetön, 5 = erittäin tärkeä).

Myös "En osaa sanoa" kuului vastausvaihtoehtoihin.

"On ollut ilahduttavaa nähdä kaupungin tekemiä kukkapenkkejä luonnonvaraisista kukista. Niitä saisi olla lisääkin."

Kuinka tärkeänä pidät seuraavia toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden suojelun ja lisäämisen näkökulmasta?

Vastaajat painottivat uhanalaisten luontotyyppien suojelun tärkeyttä luonnon monimuotoisuuden varjelussa

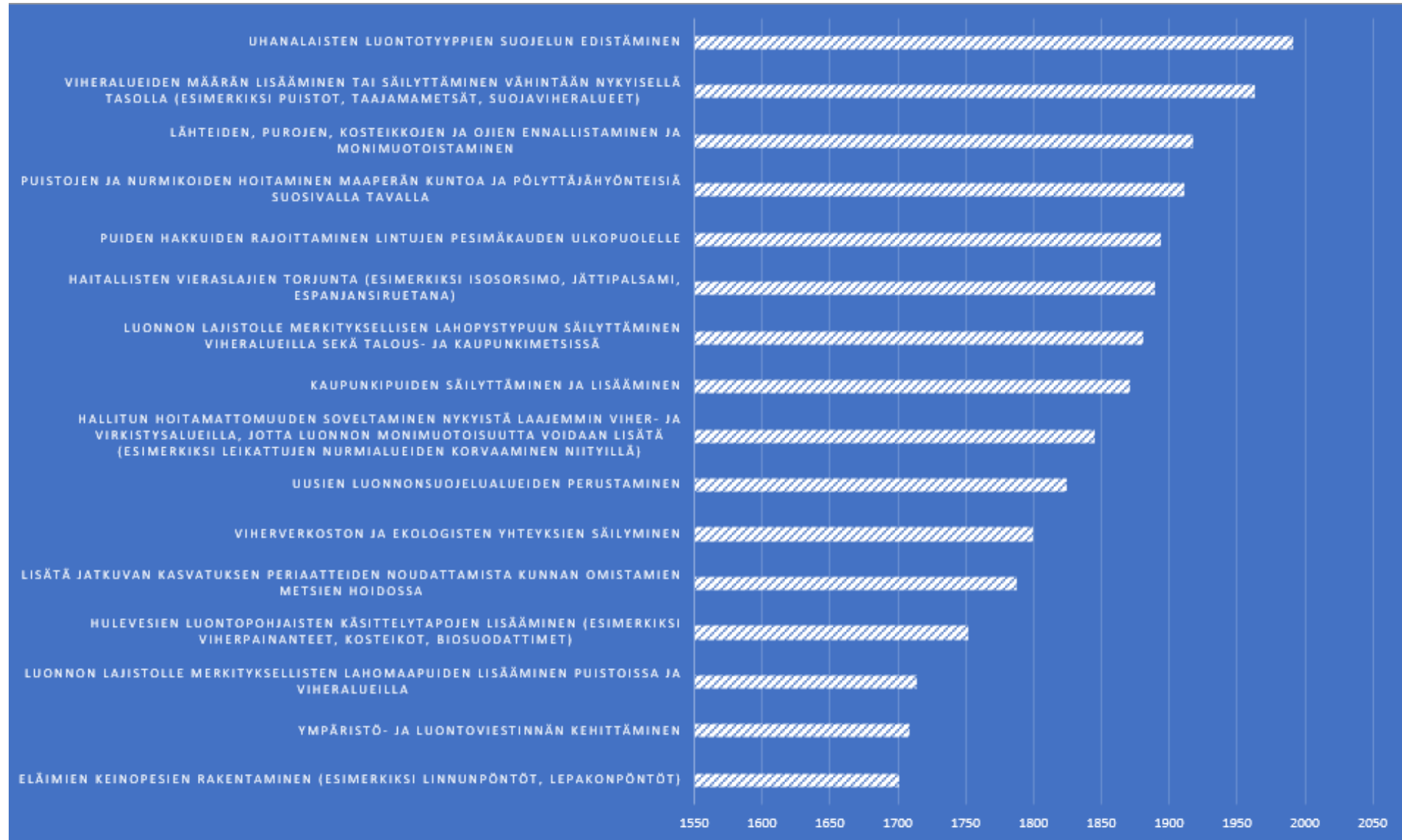
Myös viheralueiden määrän säilyttäminen ja lisääminen, vesistöalueiden ennallistaminen, sekä maaperän kuntoa ja pölyttäjähöyrynteisiä suosivat viheralan käytännöt koettiin tärkeäksi

Vähiten tärkeinä vastaajat pitivät ympäristöviestinnän kehittämistä sekä eläinten keinopesien rakentamista

”En osaa sanoa”-vastauksia keräsi etenkin viherverkoston ja ekologisten yhteyksien säilyttäminen, jatkuvan kasvatuksen periaatteiden noudattamisen lisääminen kunnan omistamissa metsissä sekä luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntäminen hulevesien hallinnassa

- ”En osaa sanoa” viittaa, ettei vastaajilla ole riittävästi tietoa kyseisistä toimenpiteistä, jotta niiden vaikutuksia voisi arvioida
- Haitallisten vieraslajien torjunta ei saanut ”En osaa sanoa” -vastauksia

Kuinka tärkeänä pidät seuraavia toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden suojelun ja lisäämisen näkökulmasta?

Miten muutoin Hämeenlinnan kaupunki voisi mielestäsi huomioida luonnon monimuotoisuuden alueellaan?

Avoimeen kysymykseen vastaaja sai itse ehdottaa toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi Hämeenlinnassa.

Vastauksia kirjattiin 252 kappaletta, joista tehtiin yhteenveto esiintyvien teemojen mukaan.

"Todellinen kaupunkien luontohaitta syntyy kulutuksen arvoketjujen kautta muualla kuin kaupungissa itsessään."

Miten muutoin Hämeenlinnan kaupunki voisi mielestäsi huomioida luonnon monimuotoisuuden alueellaan?

Teemoissa painottui useimmiten asukkaiden, taloyhtiöiden ja koulujen tiedottaminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

Esimerkkeinä mainittiin muun muassa monimuotoisuutta lisäävien toimenpiteiden infokylttien sijoittaminen kohteisiin. Lisäksi toimenpide-ehdotuksina suositeltiin niittyjen ja muun kaupunkivihreän lisäämistä sekä vieraslajien torjuntaa.

Myös asukkaiden ja taloyhtiöiden osallistamista suositeltiin lisäävän.

Miten muutoin Hämeenlinnan kaupunki voisi mielestäsi huomioida luonnon monimuotoisuuden alueellaan?*

Onko sinulla tiedossa Hämeenlinnassa sijaitsevia luontokohteita, jotka olisivat merkittäviä luonnon monimuotoisuuden kannalta?

83 vastaajaa toi esiin Hämeenlinnassa sijaitsevia kohteita, jotka olisivat merkittäviä luonnon monimuotoisuuden kannalta.

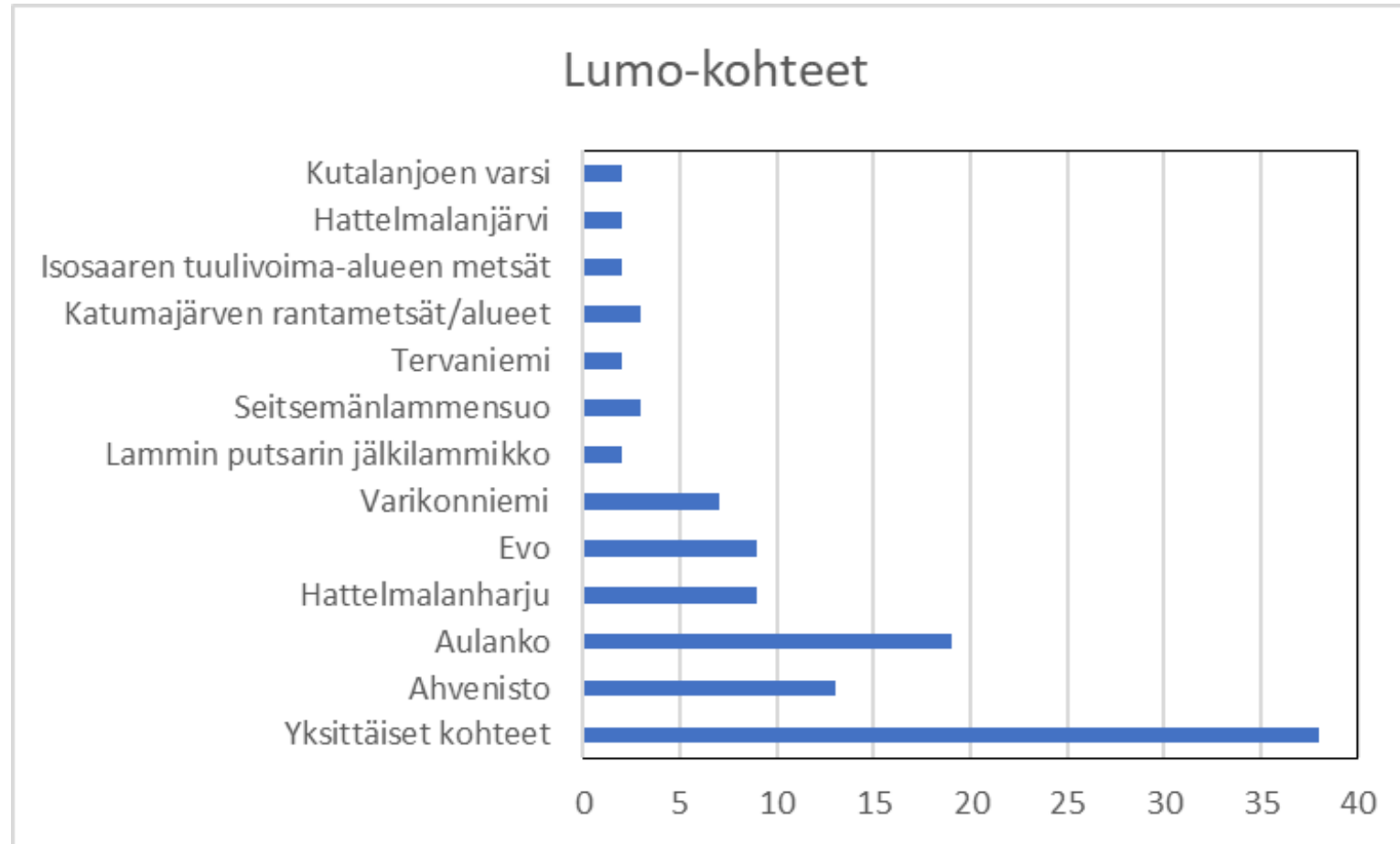
Vastauksissa korostui Aulanko, Ahvenisto, Evo ja Hattelmalanharju. Myös yksittäisiä paikalliskohteita nostettiin esiin.

Huomioitavaa, että osa mainituista kohteista eivät välttämättä sijaitse Hämeenlinnan kaupungin omistamalla maalla, jolloin kaupungin mahdollisuus vaikuttaa alueen käyttöön on rajallinen.

"Lammin kirkonkylässä, jätevedenpuhdistamolta kohti Kuusimäkeä ja Kuurnatietä, sijaitsee hieno pieni metsäalue. Peltoaukean reunassa kasvaa kookkaita haapoja ja kuusia, on pieni kalliolaki. Alue siirtyi kaupungille muutama vuosi sitten."

Onko sinulla tiedossa Hämeenlinnassa sijaitsevia luontokohteita, jotka olisivat merkittäviä luonnon monimuotoisuuden kannalta?

Tiedätkö Hämeenlinnassa sijaitsevia kohteita, joissa kaupungin toimet heikentävät luonnon monimuotoisuutta?

94 vastaajaa otti kantaa kaupungin luonnon monimuotoisuutta heikentäviin toimiin.

Vastauksissa painottui erityisesti metsien hakkuut, vieraslajiasiat sekä Evon ja Isosaaren maankäyttösuunnitelmat.

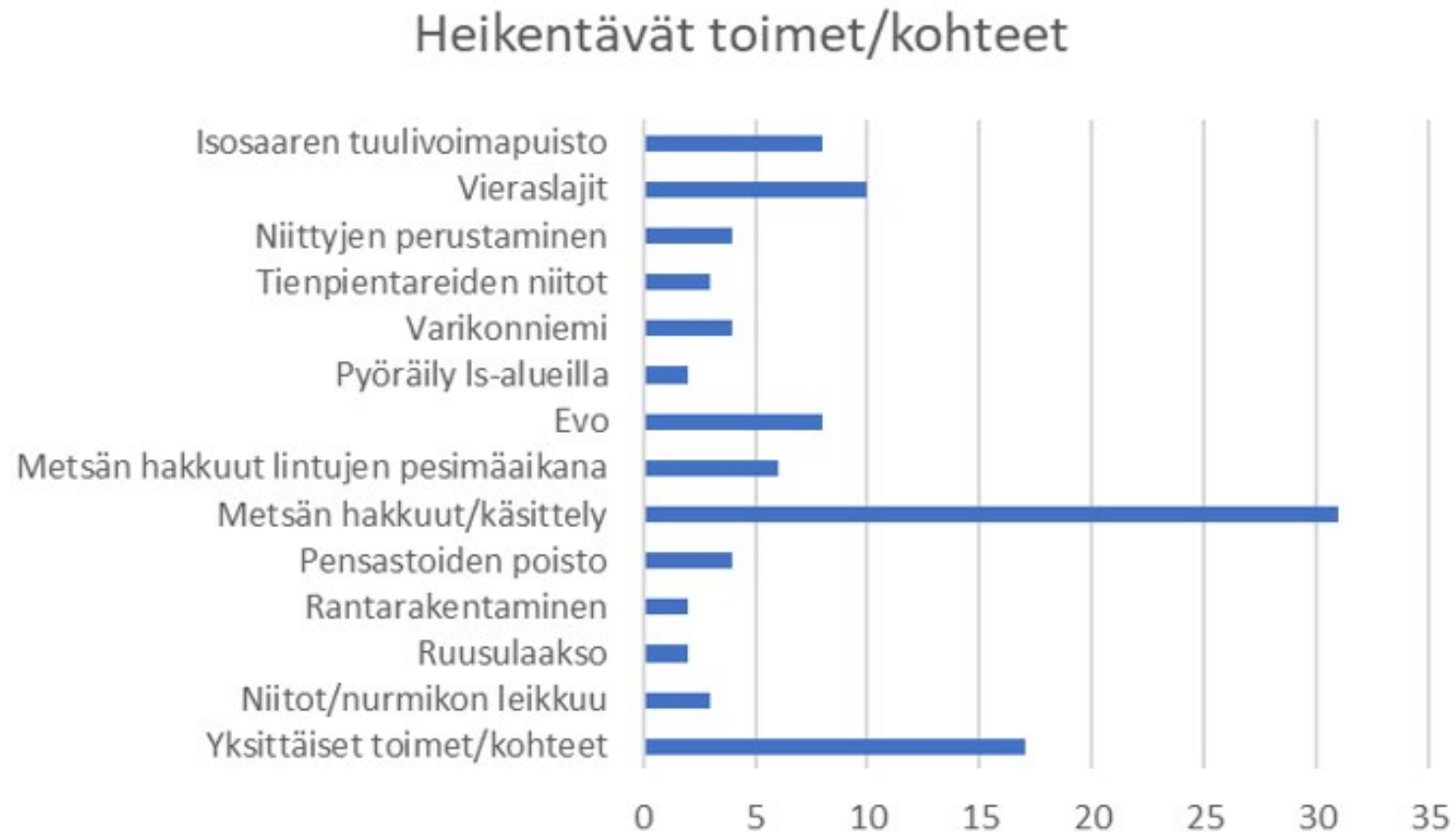
Lisäksi metsien hakkuut lintujen pesimäaikana mainittiin useamman kerran.

Yksittäisiä toimenpiteitä tai kohteita mainittiin useampia.

"Olen huolissani Linnanpuiston alueen suunnitelmista, jossa kaadetaan vanhaa puustoa laajasti. Toivon, että suunnitelmissa huomioidaan, että vanhojen puiden varjoisuus alueella huomioidaan ja kaadettavat puut löytäisivät paikkansa lahoppuuna."

Tiedätkö Hämeenlinnassa sijaitsevia kohteita, joissa kaupungin toimet heikentävät luonnon monimuotoisuutta?

Mistä yleensä haet tietoa luontoarvoista ja luonnon monimuotoisuudesta?

Viestinnällinen kysymys oli jaettu kahteen alakysymykseen:

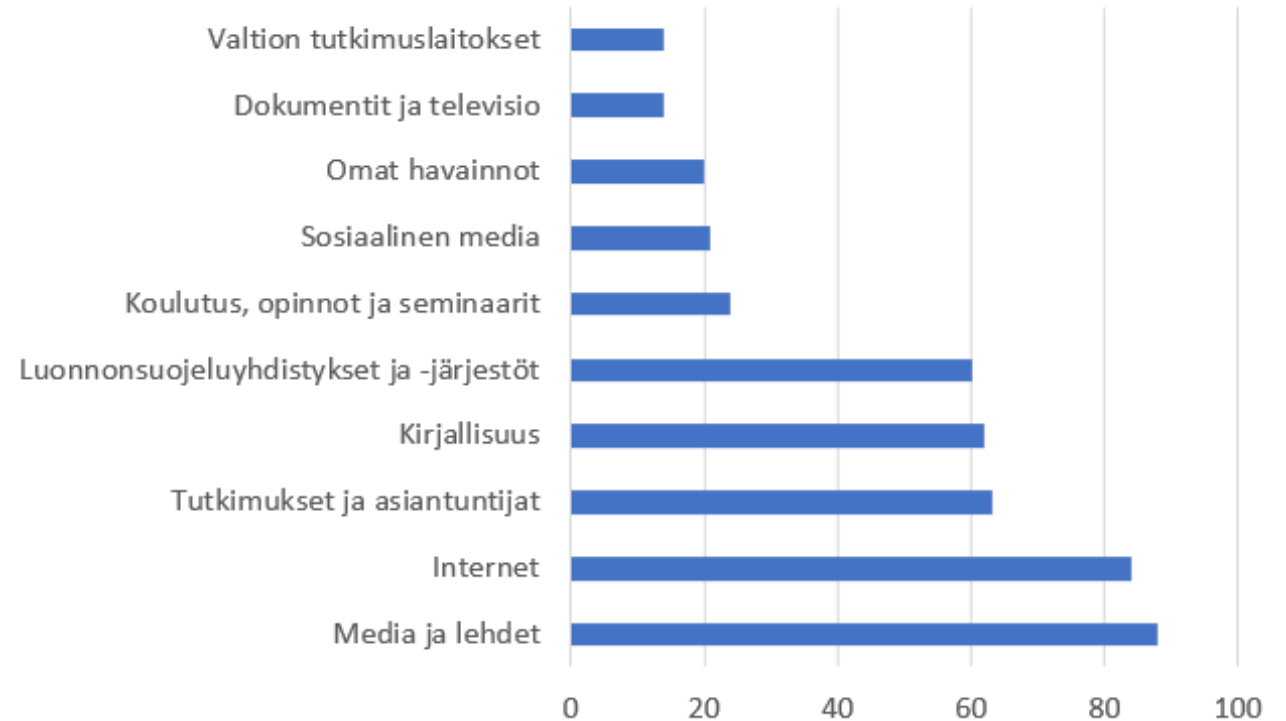
1. Mistä yleensä haet tietoa luontoarvoista?
2. Minkälainen tieto sinua kiinnostaa luonnon monimuotoisuuteen liittyen?

Kysymykseen oli yhteensä vastattu 291 kertaa.

Mistä yleensä haet tietoa luontoarvoista ja luonnon monimuotoisuudesta?

- Vastaajat hakivat pääasiassa tietoa mediasta ja lehdistä, internetistä, tutkimuksista ja asiantuntijoilta, kirjallisuudesta sekä luontoalan järjestöiltä ja yhdistyksiltä.
- Yhdistysten ja järjestöjen yhteydessä mainittiin mm. Suomen luonnonsuojeluliitto, WWF, Luonnonperintösäätiö, BirdLife ja Greenpeace.
- Tutkimusten ja asiantuntijoiden yhteydessä mainittiin myös oma asiantuntemus alan ammattilaisena
- Valtion tutkimuslaitoksissa korostettiin eritoten Syken ja Luken asemaa

Minkälainen tieto sinua kiinnostaa luonnon monimuotoisuuteen liittyen?

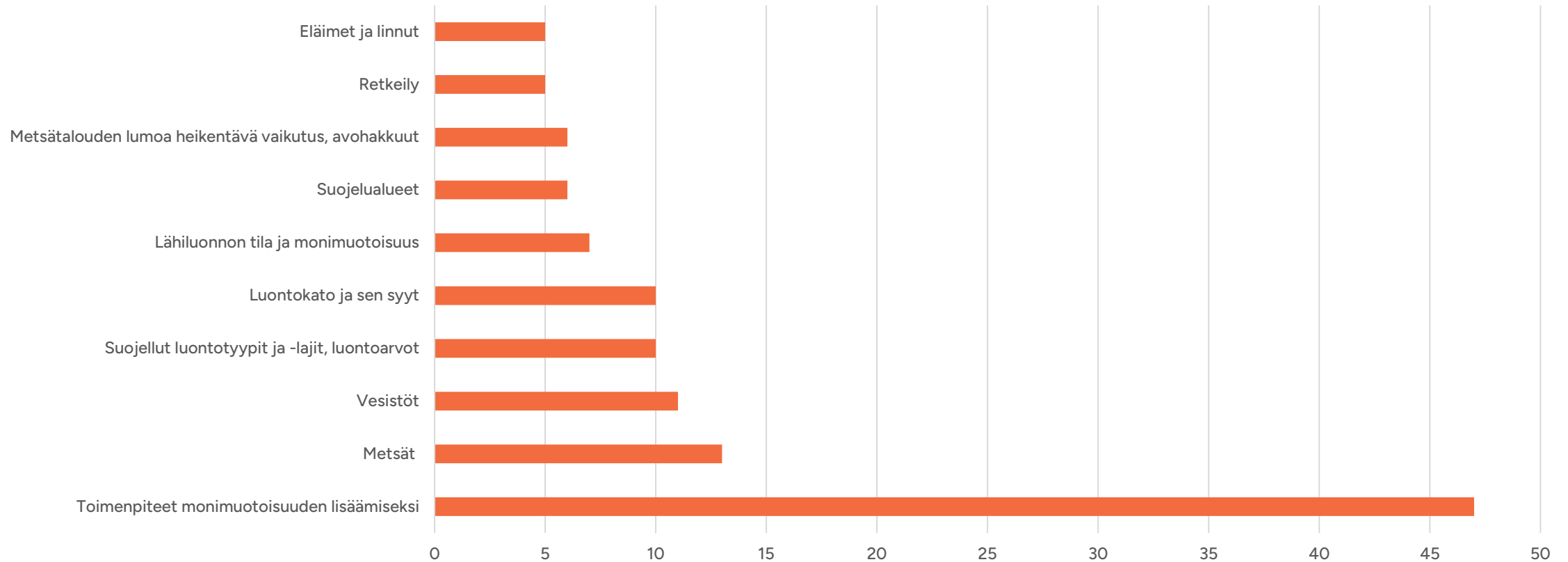
Vastaajia kiinnosti erityisesti luonnon monimuotoisuutta lisäävät toimenpiteet

- Vastauksissa painottui sekä asukkaiden näkökulmasta mahdolliset toimenpiteet, että kaupungin tekemät toimenpiteet
- Toimenpiteissä mainittiin mm. käytännönläheisyys, hiilipuutarhurointi, luonnonniittyjen perustamisen ohjeet, pölyttäjiä tukevat kasvit sekä yleinen luonnon monimuotoisuustyö
- Myös eläinten hyvinvoinnin huomioon ottaminen nousi esiin vastauksissa

Lisäksi vastauksissa painottui metsät ja niiden ekologia, vesistöt, suojellut luontotyytit ja –lajit sekä luontokato ja sen syyt

Vastaajat kaipaavat lisätietoa myös lähialueiden luonnosta ja monimuotoisuudesta

Minkälainen tieto sinua kiinnostaa luonnon monimuotoisuuteen liittyen?

5. Yhteenveto ja johtopäätökset

Yhteenveto ja johtopäätökset

Ilmastonmuutos koettiin suurimmaksi luonnon monimuotoisuuden uhaksi

- Ilmastonmuutoksen hillintä ei kuitenkaan ollut valittavana luonnon monimuotoisuutta lisäävissä toimenpiteissä, joten ei ole mahdollista arvioida, arvioisivatko vastaajat ilmastonmuutoksen hillintää monimuotoisuutta keskeisesti edistävänä toimenpiteenä. Ilmastonmuutoksen hillintä ei myöskään saanut kovin montaa mainintaa avoimessa kysymyksessä koskien luonnon monimuotoisuuden lisäämistä.
- Vaikka ilmastonmuutoksen negatiivista vaikutusta korostettiin, vastausten mukaan vihreää siirtymää ei haluta edistää metsien tuhoamisen kustannuksella. Isosaaren tuulivoimalahanke mainittiin luonnon monimuotoisuutta heikentävänä ”hotspottina”
- Vastauksissa tuotiin esiin vihreän energiantuotannon sijoittaminen luontoarvoilta ja hiilivarastoilta vähäisille alueille, mieluiten jo rakennetuille alueille, jotta luontoarvoja voidaan säästää
- Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen nousivat jonkin verran esiin viestinnällisessä kysymyksessä ja vastaajat toivoivat niistä lisätietoa

Yhteenveto ja johtopäätökset

Haitallisten vieraslajien torjunta luonnon monimuotoisuuden suojelussa

- Vieraslajeja ei tulosten mukaan koeta kovin merkittävänä luonnon monimuotoisuuden uhkana
- Vastausten mukaan haitallisten vieraslajien torjunta oli kuitenkin kuudenneksi tärkein toimenpide luonnon monimuotoisuuden lisäämisessä
- Myös avoimissa vastauksissa korostui vieraslajien torjunta, ja se sijoittui neljänneksi vastatuimmaksi toimenpiteeksi luonnon monimuotoisuuden huomioimisessa

Uhanalaisten luontotyyppien suojelun edistäminen painottui selkeästi keskeisimpänä toimenpiteenä luonnon monimuotoisuuden suojelussa (1991 pistettä). Myös uusien suojelualueiden perustaminen koettiin tärkeänä (1825 pistettä).

Avo- ja metsähakkuut painottui monessa avoimessa vastauksessa luonnon monimuotoisuutta heikentävinä toimenpiteinä. Kuitenkaan jatkuvan kasvatuksen periaatteiden lisäämistä ei listattu keskeisimpiin toimenpiteisiin lumon lisäämiseksi. Toisaalta jatkuvan kasvatuksen periaatteet oli saanut myös suhteellisen paljon ”En osaa sanoa” –vastauksia (7,1%).

Ilmiö voi viestiä tarpeesta lisätä metsähoitoon liittyvää tietoa jatkuvan kasvatuksen hyödyistä luonnon monimuotoisuudelle

Yhteenveto ja johtopäätökset

Avoimissa vastauksissa painotettiin viestinnän ja osallistamisen merkitystä luonnon monimuotoisuuden lisäämisessä, mutta viestintä ei saanut monivalintakysymyksissä korkeita pisteitä monimuotoisuutta lisäävänä toimenpiteenä.

Toimenpide-ehdotuksia luontoon liittyvän viestinnän kehittämiseksi vastausten perusteella:

1. Laaditaan luonnon monimuotoisuuden lisäämisen asukasopas ja pihaopas taloyhtiöille. Viestitään myös konkreettisia, lyhyitä tietoisuuksia asiasta.
2. Kannustetaan omakotitalossa asuvia asukkaita lisäämään luonnon monimuotoisuutta omilla pihdoillaan.
3. Jaetaan tietoa yleisesti luonnon monimuotoisuuden merkityksestä sekä omasta lähiluonnosta. Vastaajien toiveena oli käyttää mahdollisimman selkeää ja yksinkertaista kieltä.
4. Viestitään kaupungin tekemistä luonnon monimuotoisuuden lisäämisen toimenpiteistä, eritoten tapahtumapaikalla infokyltein.
5. Tunnistetaan keskeisiä yhteistyökumppaneita, luodaan ja syvennetään yhteistyöverkostoja.
6. Järjestetään talkoita ja muita osallistavia tapahtumia, kampanjoita ja teemapäiviä.

6. Kyselyn kysymykset

Kyselyn kysymykset

Vastaajan taustatiedot

- Ikä ja asuinpaikka
- Missä roolissa vastaat?
 1. Asukas, yrityksen edustaja, järjestön edustaja, ympäristöalan työntekijä, vapaa-ajan asukas, opiskelija (, työssäkäyvä, työtön, eläkkeellä, metsänomistaja, muu, mikä?
 2. Jos vastasit muu, mikä? Kerro alla olevaan tekstikenttään missä roolissa vastaat.
 3. Jos vastasit opiskelija, opiskeletko ympäristö- tai kestävyysalaa?
 - a) Opiskelen ympäristö- tai kestävyysalaa
 - b) Opiskelen jotain muuta kuin ympäristö tai kestävyysalaa

Kyselyn kysymykset

- Mitkä ovat mielestäsi suurimmat uhat luonnon monimuotoisuudelle?
 1. Vesien laadun heikkeneminen
 2. Ilmastonmuutos
 3. Luontokato
 4. Metsäluonnon köyhtyminen
 5. Roskaantuminen
 6. Mikromuovit
 7. Luonnonympäristöjen häviäminen ja pirstoutuminen
 8. Lähimetsien häviäminen
 9. Vieraslajit
 10. Linnuston väheneminen
 11. Kalakantojen muutokset

Kyselyn kysymykset

- Kuinka tärkeänä pidät seuraavia toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden suojelun ja lisäämisen näkökulmasta?
1 täysin merkityksetön, 2 jokseenkin merkityksetön, 3 ei tärkeä, mutta ei merkityksetön, 4 jokseenkin tärkeä ja 5 erittäin tärkeä. Voit myös valita kohdan "en osaa sanoa".
 - a) Eläimien keinopesien rakentaminen (esimerkiksi linnunpöntöt, lepakonpöntöt)
 - b) Haitallisten vieraslajien torjunta (esimerkiksi isosorsimo, jättipalsami, espanjansiruetana)
 - c) Hulevesien luontopohjaisten käsittelytapojen lisääminen (esimerkiksi viherpainanteet, kosteikot, biosuodattimet)
 - d) Kaupunkipuiden säilyttäminen ja lisääminen
 - e) Hallitun hoitamattomuuden soveltaminen nykyistä laajemmin viher- ja virkistysalueilla, jotta luonnon monimuotoisuutta voidaan lisätä (esimerkiksi leikattujen nurmialueiden korvaaminen niityillä)
 - f) Luonnon lajistolle merkityksellisen lahopystypuun säilyttäminen viheralueille sekä talous- ja kaupunkimetsissä
 - g) Luonnon lajistolle merkityksellisten lahomaapuiden lisääminen puistoissa ja viheralueillalähteiden, purojen, kosteikkojen ja ojien ennallistaminen ja monimuotoistaminen
 - h) Puiden hakkuiden rajoittaminen lintujen pesimäkauden ulkopuolelle
 - i) Uhanalaisten luontotyyppien suojelun edistäminen
 - j) Uusien luonnonsuojelualueiden perustaminen
 - k) Puistojen ja nurmikoiden hoitaminen maaperän kuntoa ja pölyttäjähöynteisiä suosivalla tavalla
 - l) Ympäristö- ja luontoviestinnän kehittäminen
 - m) Viheralueiden määrän lisääminen tai säilyttäminen vähintään nykyisellä tasolla (esimerkiksi puistot, taajamametsät, suojaviheralueet)
 - n) Viherverkoston ja ekologisten yhteyksien säilyminen
 - o) Lisätä jatkuvan kasvatuksen periaatteiden noudattamista kunnan omistamien metsien hoidossa

Kyselyn kysymykset

- Miten muutoin Hämeenlinnan kaupunki voisi mielestäsi huomioida luonnon monimuotoisuuden alueellaan?
- Mistä yleensä haet tietoa luontoarvoista ja luonnon monimuotoisuudesta? Minkälainen tieto sinua kiinnostaa luonnon monimuotoisuuden teemaan liittyen?
- Onko sinulla tiedossa Hämeenlinnassa sijaitsevia luontokohteita, jotka olisivat merkittäviä luonnon monimuotoisuuden kannalta? Tällaisia kohteita voisivat olla esimerkiksi liito-oravametsät, luonnon monimuotoisuuskeskittymät tai luontoarvoiltaan arvokkaat kohteet, jotka vaativat ennallistamista. Kuvaile luontokohteen merkitys ja sijainti mahdollisimman tarkasti.
- Tiedätkö Hämeenlinnassa sijaitsevia kohteita, joissa kaupungin toimet heikentävät luonnon monimuotoisuutta? Kuvaile kaupungin toiminta ja kohteen sijainti mahdollisimman tarkasti.

**Hämeenlinnan
kaupunki kiittää
kaikkia vastaajia!**